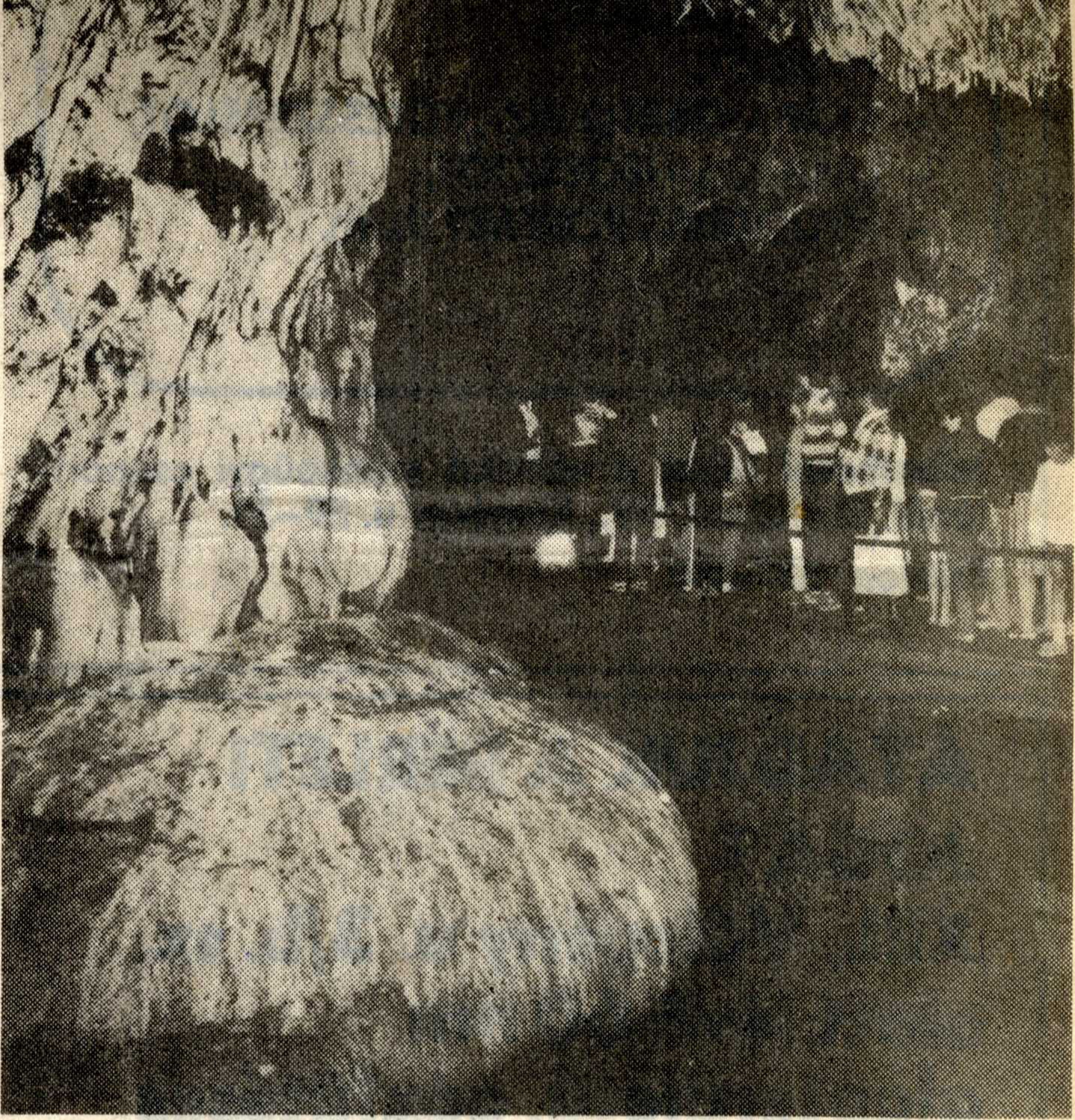

adria-barlang és környéke felhasználható berendezéseinek ügyében, a szolgáltatások színvonalemelésében, személyi kérdésekben. Hiányoztak a speciálisan képzett zoológusok, botanikusok, geológusok, nem volt közönségszervező... úgyszólván semmi nem volt, csak az alapító okirat és a benne rögzített kemény feladatok. Az év kora őszen végigjártam a fészült és nehéz helyzet minden stációját. Minden ideiglenes volt. Mindazonáltal akárkivel be-

helyzetet javulni fog. Ez a legkisebb alapterületű nemzeti parkunk, de az ide koncentrálódott értékeket tekintve a legsűrűbb, nemzetközi vonatkozásban közvetlenül a Hortobágy után következik. Buzeczky Győző általános színvonal-emelésre készült — és jó esélyei voltak. „Néhány év múlva feltehetően már egy egészen más hangvételű és tartalmú tudósítással jelentkezhetünk az északi karsztról” — fejeztem be akkori írásomat.

A Baradla vonzereje nem csökken

Négy éve küszködöm, s ezalatt annyi furkálódás, feljelentés ért, hogy — bizonyos ritmikus időközönként — szabályos menekülési kényszer szállott meg. De hát az ember nem azért vállal el valamit, hogy feladja. — Nehéz embert kapni. Végleg idetelepedő szakembert pedig kétségbeejtően nehéz. Ezzel együtt a szennyvízelvezetés, amely a víznyelőkön keresztül szennyezte a barlangot, jórészt a teljes megoldás küszöbén áll, a legújabb VITUKI-vizsgálat szerint a barlang szennyezése radikálisan csökkent, s

a sokat emlegetett csehszlovákiai eredetű szennyáradat mindössze 17 százalékot tesz ki. A barlang állapotát mi nem tartjuk olyan tragikusnak, sőt az öt-hat évvel ezelőtti állapothoz viszonyítva javulás mutatkozik. Persze, magától értetődő, hogy most már előre kell lépünk! Aggtelek és Jósvalfó térségében egyébként pezseg az élet. A Baradla vonzereje nem csökkent, a karsztmezők, a Tohonya-völgy, a fennsík változatlanul pazar és gazdag. És ez az igazi garancia a jövőre.

Jóindulat és esély

Mi a valóság ebben az elmentmondásos helyzetben? Tételezzük fel, hogy a minisztériumot informáló bejelentőt a maximális segítőkészség motiválta, s hogy tette a természetimádattal párosult állampolgári segítőkészség netovábbja. Ne magyarázzuk bele a dologba az apparátus önigazolási igyekezetét, amely a nagy átszervezés során természet-szerűleg felerősödött. Ne rángassuk most elő azokat a magas kitüntetések sem, amelyeket évtizedes, közismert és bizonyított befuccsmlások nyomán osztottak ki a természetvédelem vonalán. Fogadjuk el azt is, amit a vizsgálati anyag, s a kísérő kommentárok sugalmaznak: Buzeczky Győző igazgató kezében szétmállának a napi teendőik is, meg a koncepció is. Ne nyissunk vitát afölött sem, hogy az aggteleki csapat ütőképes-e ma, s ha igen, akkor miért nem az...

Térjünk vissza minden dolgok ősokeihez, a tényekhez. Az Aggteleki Nemzeti Park ügye már tíz éve égetően aktuális volt. Azaz lett volna, lévén szó a (Hortobágy mellett) legnagyobb értékeket sűrítő húszezer hektárunkról. Az ügy akkor érthetetlenül és megbocsáthatatlanul lefulladt. Négy

éve, egy fontos pozícióváltást követően aztán azonnal megmozdult. A tényállás most már a Balaton-komplexushoz hasonlítható: ma már félmilliárd forintokba kerülne a vendéglátóipar által magas haszonnal, tökéletesen kiszípolított (és soha fel nem újított) térség és infrastruktúra átvétele, valamint rendbehozatala. Ebben a helyzetben (szerintem) az úde színfoltot képviselő hucul miniménes megtelepítéséről beszélni talán felesleges. Ebben a helyzetben nem tétel. A terep valóban zárt, emberileg is az, nem vonzza az első osztályú geológusokat és barlangászokat — letelepedésre legalábbis nem.

Kimondottan kusza, nehéz helyzet ez, amelyet a helyi szervekkel kialakult, kifejezetten jó együttműködés és baráti szellem sem tud ellenpontozni. Nekem úgy tűnik, hogy Buzeczky Győző alkalmassága vagy nem alkalmassága nem is igen derülhetett ki megnyugtatóan. Bázisparkjánál, a Kiskunságban, ahol tizenegy évet töltött, remek gyakorlati érzékkel rendelkező embernek tartják ma is, aki — ha erre egy mód volt —, bürokráciamentesen intézkedett. (Nincs kizárva, hogy itt ez volt a legfőbb fogyatékosága.)

Mindenesetre ez a „karsztzug” nemigen való egy olyan alkatú embernek, aki végigcsónakázta az Eufráteszt meg a mongol tavakat. Természetesen nem menthető fel. Nyilvánvalóan nem véten. De az egész zúrzavart egyedül az ő nyakába varrni enyhe túlzás.

Egy biztos: az új minisztérium erélyről és jóindulatról tett tanúbizonyságot, amikor megadta a kezdő lökést egy új koncepció felé, amelynek ki kell alakulnia, s működnie kell a természetvédelmi prioritásokból kiindulva...

De ehhez az emberi esélyeket is meg kell adni, hozzá a természettől kölcsönözve a türelmet.

Egy bejelentés nyomán

A bomba ez év kora tavaszán vágott be Aggtelekre, egy minden szakmai kérdésre kiterjedő revízió formájában, amelyet a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium egy közérdekű bejelentés nyomán rendelt el. Ennek lényege a következő: az 1985. január elsejével nemzeti parkká nyilvánított Aggteleki Tájvédelmi Körzet újonnan ki-nevezett igazgatósága fokozatosan vette át a létesítményeket, a korábbi üzemeltető idegenforgalmi és vendéglátóipari szervektől. Ez a folyamat részben az anyagi eszközök hiánya, részben a gyakori koncepciómódosulások miatt rendkívül elhúzódtott. Az intézmény működésének, tárgyi és személyi feltételeinek kialakítása, fejlesztése szintén lassú ütemben történt. A nemzeti park igazgatóság szervezeti felépítése máig nem alakult ki, szabályozottsága hiányos, nincs összhangban az ellátandó feladatokkal. Mindez megnehezíti a vezetés munkáját, a szervezeti rend és a fegyelem betartását.

Megállapítható: a létesítmények szakszerű üzemeltetéséhez, az évenként ideirányuló körülbelül 200—250 ezer fős idegenforgalom irányításához, a természetvédelmi szakfeladatok ellátásához a jelenlegi személyi feltételek nem elegendők, következésképpen a feladatok és feltételek összhangja nincs biztosítva.

Az 58 fős csapatból hárman rendelkeznek egyetemi, négyen főiskolai végzettséggel, az ügyintézők többsége középfokú végzettséggel bír, kevés a fontos szakfeladatok ellátók száma és aránya. Nagy hiány mutatkozik földtudományi és műszaki végzettségű, továbbá erdőmérnök, jogász és

pénzügyi szakemberekben. Az emberi feltételek ilyen körülmények között nem nevezhetők optimálisnak.

A barlangrendszer berendezéseinek állaga már az átvételkor rendkívül leromlott, elhanyagolt állapotban volt. Az eddigi beruházások és felújítások csak az elkerülhetetlenül szükséges, azonnali beavatkozást igénylő pontokat tudták rendbe hozni. Jelentős javulás ilyen módon nem következett be. A barlangtani kutatások nagyságrendje nem kielégítő, a túravezetőkre és a nemzeti park más dolgozóira vonatkozóan sincs semmiféle belső érdekeltiségi rendszer kialakítva.

A dilemmával legutóbb miniszteri értekezlet foglalkozott, melynek döntéseit ennyiben foglalhatjuk össze: a nemzeti parknak egy sürgősen kialakítandó koncepció szerint kell ellátnia alapfeladatát, és önállóan kell gazdálkodnia. Elrendelte, hogy az Aggteleki Nemzeti Park a KVM szakmai irányítása mellett hasonnan odáig, hogy tevékenységének középpontjában a barlang mint geológiai képződmény álljon. Pontosabban jelölje ki funkcióit, dolgozza ki a fejlesztés programját; az irányítás rendjét és struktúráját; gazdálkodásában az eredményérdekeltségre való átállás lehetőségeit; az új irányítási rendnek megfelelő személyi feltételek biztosítását és a felügyelet rendjét. Ennek határideje: 1989. március 1. Felhívta a figyelmet, hogy a természeti értékek védelme prioritást élvez, ezért a környezetvédelmi szervezeten belül kell megtalálni azt a gazdálkodási formát, amely biztosítja az eredményérdekeltséget.

A Baradla vonzereje nem csökkent

A dokumentum áttanulmányozása után a helyszínen. Buzeczky Győző reflexei érezhetően és nyomban védelembe rándultak. Így beszélt:

— Ennek a területnek az intimitása és zártsága nemcsak a természeti értékek vonatkozásában nyilvánvaló: az emberi viszonylatokra legalább annyira. Nem véletlenül hasonlították az itteni lakosokat a Himalája serpáihoz. Amikor idekerültünk, a helyiek nosztalgikus hangon a hatvanas évek elejét nevezték meg fénykor-

nak. S mindezt így indokolták; a hivatalos közeg az egy szem jósvalfői erdész volt, aki reggelenként kilgancolt állapotban végigparádézott a faluban, majd ilyen módon megszilárdítva tekintélyét, a kertek alatt hazaosont, leitta magát, és az áldott pihenés állapotába süppedt. Aztán jöttünk mi. Húztunk egy vonalat a térképen, és közöltük, hogy itt most nemzeti park lesz, s ettől kezdve sok minden másként kell hogy legyen, ezt nem szabad, amaz megtilos lesz — és így tovább.

A sokat vitatott huculok.

Hadobás Tibor felvételei

Baróti Szabolcs

**KIS MAGYAR
TERMÉSZETRAJZ**

Barlangmély bonyodalmak Aggteleken

Négy éve, húszezer hektáron alakult meg az Aggteleki Nemzeti Park; Buzeczky Győző igazgató 1985 május 15-én lépett hivatalba, és az egymásba gubancolóó tenivalók elképzeltetlen sűrűjébe csöppent. Ki kellett alakítani Jósmafőn a központot, lépni kellett a Baradla-barlang és környéke felhasználható berendezéseinek ügyében, a szolgáltatások színvonal-emelésében, személyi kérdésekben. Hiányoztak a speciálisan képzett zoológusok, botanikusok, geológusok, nem volt közönségszervező... úgyszólván semmi nem volt, csak az alapító okirat és a benne rögzített kemény feladatok.

Az év kora őszén végigjártam a feszült és nehéz helyzet minden stációját. Minden ideiglenes volt. Mindazonáltal akárkivel be-

széltünk — a Tohonya-völgyi Vituki Kutatóállomáson például Varga Zoltán professzorral, a Debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem tanszékvezetőjével —, mindenki bizakodott. A feladat páratlanságát emlegette, és abbéli véleményének adott kifejezést, hogy a helyzet javulni fog.

Ez a legkisebb alapterületű nemzeti parkunk, de az ide koncentrálódott értéket tekintve a legsűrűbb, nemzetközi vonatkozásban közvetlenül a Hortobágy után következik. Buzeczky Győző általános színvonal-emelésre készült — és jó esélyei voltak. „Néhány év múlva feltehetően már egy egészen más hangvételű és tartalmú tudósítással jelentkezhetünk az északi karszt-ról” — fejeztem be akkori írásomat.

Egy bejelentés nyomán

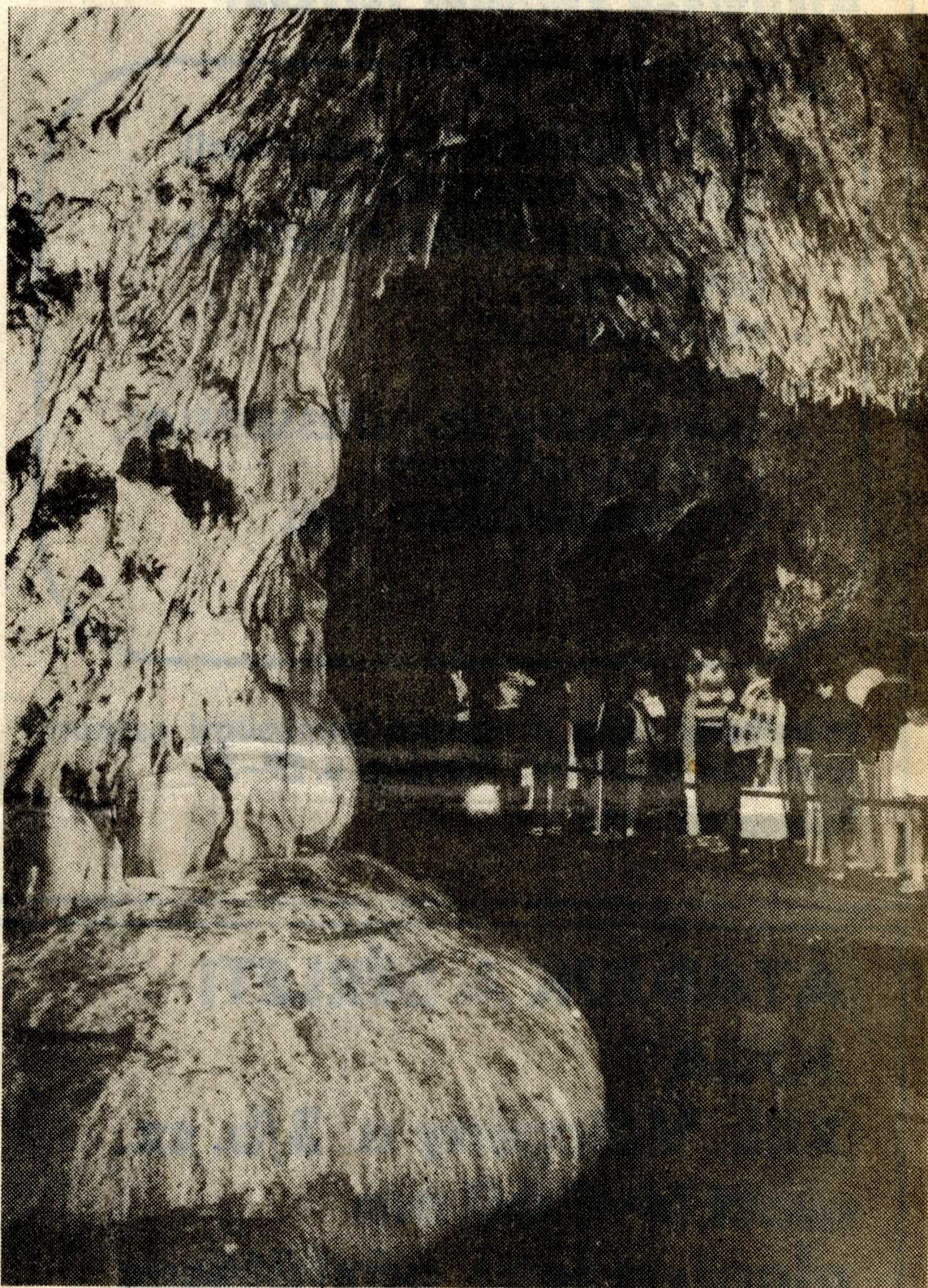
A bomba ez év kora tavaszán vágott be Aggtelekre, egy minden szakmai kérdésre kiterjedő revízió formájában, amelyet a Környezetvédelmi és Vízgazdálkodási Minisztérium egy közérdekű bejelentés nyomán rendelt el. Ennek lényege a következő: az 1985. január elsejével nemzeti parkká nyilvánított Aggteleki Tájvédelmi Körzet újonnan ki-nevezett igazgatósága fokozatosan vette át a létesítményeket, a korábbi üzemeltető idegenforgalmi és vendéglátóipari szervektől. Ez a folyamat részben az anyagi eszközök hiánya, részben a gyakori koncepciómódosulások miatt rendkívül elhúzódtott. Az intézmény működésének, tárgyi és személyi feltételeinek kialakítása, fejlesztése szintén lassú ütemben történt. A nemzeti park igazgatóság szervezeti felépítése máig nem alakult ki, szabályozottsága hiányos, nincs összhangban az ellátandó feladatokkal. Mindez megnehezíti a vezetés munkáját, a szervezeti rend és a fegyelem betartását.

Megállapítható: a létesítmények szakszerű üzemeltetéséhez, az évenként ideirányuló körülbelül 200—250 ezer fős idegenforgalom irányításához, a természetvédelmi szakfeladatok ellátásához a jelenlegi személyi feltételek nem elegendők, következésképpen a feladatok és feltételek összhangja nincs biztosítva.

pénzügyi szakemberekben. Az emberi feltételek ilyen körülmények között nem nevezhetők optimálisnak.

A barlangrendszer berendezéseinek állaga már az átvételkor rendkívül leromlott, elhanyagolt állapotban volt. Az eddigi beruházások és felújítások csak az elkerülhetetlenül szükséges, azonnali beavatkozást igénylő pontokat tudták rendbe hozni. Jelentős javulás ilyen módon nem következett be. A barlangtani kutatások nagyságrendje nem kielégítő, a túravezetők és a nemzeti park más dolgozóira vonatkozóan sincs semmiféle belső érdekeltiségi rendszer kialakítva.

A dilemmával legutóbb miniszteri értekezlet foglalkozott, melynek döntéseit ennyiben foglalhatjuk össze: a nemzeti parknak egy sürgősen kialakítandó koncepció szerint kell ellátnia alapfeladatát, és önállóan kell gazdálkodnia. Elrendelte, hogy az Aggteleki Nemzeti Park a KVM szakmai irányítása mellett haszonodáig, hogy tevékenységének középpontjában a barlang mint geológiai képződmény álljon. Pontosabban jelölje ki funkcióit, dolgozza ki a fejlesztés programját; az irányítás rendjét és struktúráját; gazdálkodásában az eredményérdekeltségre való átállás lehetőségeit; az új irányítási rendnek megfelelő személyi feltételek biztosítását és a felügyelet

A Baradla vonzereje nem csökken

Négy éve küszködöm, s ezalatt annyi furkálódás, feljelentés ért, hogy — bizonyos ritmikus időközönként — szabályos menekülési kényszer szállott meg. De hát az ember nem azért vállalt el valamit, hogy feladja.

— Nehéz embert kapni. Végleg idetelepedő szakembert pedig kétségbeejtően nehéz. Ezzel együtt a szennyvízelvezetés, amely a víznyelőkön keresztül szennyezte a barlangot, jórészt a teljes megoldás küszöbén áll, a legújabb VITUKI-vizsgálat szerint a barlang szennyezése radikálisan csökkent, s

a sokat emlegetett csehszlovákiai eredetű szennyáradat mindössze 17 százalékot tesz ki. A barlang állapotát mi nem tartjuk olyan tragikusnak, sőt az öt-hat évvel ez előtti állapothoz viszonyítva javulás mutatkozik. Persze, magától értetődő, hogy most már előre kell lépnünk!

Aggtelek és Jósmafő térségében egyébként pezseg az élet. A Baradla vonzereje nem csökkent, a karsztmezők, a Tohonya-völgy, a fennsík változatlanul pazar és gazdag. És ez az igazi garancia a jövőre.

Jóindulat és esély

Mi a valóság ebben az el-lentmondásos helyzetben? Tétélezzük fel, hogy a minisztériumot informáló bejelentőt a maximális segítőkészség motiválta, s hogy tette a természetimádattal párosult állampolgári segítőkészség netovábbja. Ne magyarazzuk bele a dologba

éve, egy fontos pozícióváltást követően aztán azonnal megmozdult. A tényállás most már a Balaton-komplexushoz hasonlítható: ma már félmilliárd forintokba kerülne a vendéglátóipar által magas haszonnal, tökéletesen kiszípolozott (és soha fel nem újított) térség és